

YAYIN POLİTİKASI VE ETİK İLKELER

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin süreli yayını olan Fırat Tıp Dergisi, etik ilke ve kurallara bağlı olarak yılda dört sayı olacak şekilde yayımlanan hakemli bir dergidir. Dergide tıbbın bütün alanlarına ait orijinal klinik veya deneysel çalışmalar, olgu sunumları, davet üzerine yazılmış derlemeler ve editöre mektuplar yayımlanmaktadır. Fırat Tıp Dergisi'nin etik ilkeler ve yayın politikası, Yayın Etiği Komitesi'nin (Committee on Publication Ethics, COPE) yayınladığı kılavuzlar ve politikalar esas alınarak hazırlanmıştır.

YAYIN POLİTİKASI

Fırat Tıp Dergisinin amacı, bilimin ilerlemesi ve gelişmesine katkı sağlayacak bilginin, bilimsel ve etik kurallar içerisinde üretilmesi ve paylaşılmasıdır. Bundan dolayı çalışmanın yazar, editör, hakem, yayıncı ve okuyucu olmak üzere tüm paydaşları bu amaca hizmet etmek için çaba harcamalıdır. Bu amaca ulaşmak için hazırlanan çalışmaların da etik ilkelere uygun olması son derece önemlidir. COPE tarafından hazırlanan kılavuzlar örnek alınarak hazırlanan etik ilkeler aşağıda verilmiştir. Çalışmanın tüm paydaşlarının bu etik ilkeleri benimsemesi ve ona göre hareket etmesi önemlidir.

Fırat Tıp Dergisi açık erişimli ve ücretsiz bir dergidir. Derginin resmi yayım dili Türkçe'dir. Dergiye gönderilen çalışmalar için yazar(lar)dan herhangi bir ücret talep edilmemektedir. Yayımlanmak üzere dergiye gönderilen çalışmalar orijinal ve daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olmalıdır. Değerlendirilmek üzere eşzamanlı olarak başka bir dergiye gönderilmiş olmamalıdır. Yayımlanması amacıyla gönderilen yazılar Uluslararası Tıp Dergi Editörleri Komitesi (ICMJE) tarafından oluşturulan ve güncellenen Biyomedikal Dergilere Gönderilen Makalelerde Bulunması Gereken Standartlara (Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals Editors) uygun olarak hazırlanmış olmalıdır.

Fırat Tıp Dergisi WMA Helsinki Bildirgesi etik standartlarına uymayı prensip olarak kabul eder. Bu nedenle denekler (insan/hayvan) üzerinde yapılan tüm çalışmalarda etik kurul onayı alınmalı ve bu yazının "Gereç ve Yöntem" kısmında belirtilmelidir. Çalışmanın yapıldığı hasta veya gönüllüler bilgilendirilerek yazılı onamları alınmalı ve bu da yazının "Gereç ve Yöntem" kısmında yazılmalıdır. Gönderilen çalışmalara ait etik sorumluluk yazar(lar)a aittir.

Yazar(lar), Fırat Tıp Dergisine çalışmalarını gönderdikleri zaman çalışmalarını online olarak www.firattipdergisi.com adresindeki makale değerlendirme sistemine kaydetmelidir. Dergiye gönderilen her yazıya beraber yazıyla ilgili her türlü yayın hakkının devredildiğine dair beyanları kapsayan yazar(lar) tarafından imzalanmış "Yayın Hakkı Devir Sözleşmesi" sunum aşamasında online olarak gönderilmelidir.

Yazar(lar) tarafından gönderilen orijinal ve başka bir dergide yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere gönderilmemiş çalışmalar değerlendirme sürecine alınır. Dergiye gönderilen çalışmalar editör ve yayın kurulu tarafından gözden geçirilip değerlendirilir. Bu aşamada çalışmalar IThenticate yazılım programı ile taranır. Benzerlik oranı %25'in üzerinde olan çalışmalar gözden geçirilmesi ve düzeltilmesi için yazar(lar)a geri gönderilir. Benzerlik oranı %25 ve altında olan çalışmalar ise değerlendirilmek üzere kabul edilir. Daha sonra kabul

edilen çalışmalar klinik ve deneysel araştırma çalışmalarında en az üç, olgu sunumlarında en az iki hakeme gönderilerek çift kör olarak değerlendirilir. Değerlendirme süreci tamamlanan çalışmalar hakkında editör tarafından yazar(lar)a bilgi verilir. Basılmak üzere kabul edilen çalışmalar editör tarafından kabul edildikleri tarih dikkate alınarak basılmak üzere sıraya alınır ve sırası gelen çalışma ilgili sayıda basılarak yayımlanır. Ancak etik ilkelere uymayan çalışmalar (çalışmaların etik ilkelere uygunluğu yazar(lar)ın sorumluluğundadır) değerlendirme süreci olumlu dahi olsa editör tarafından reddedilir ve yayımlanmaz. Çalışmalar hakkında son kararı verecek editörün/yayın kurulunun, karar verecekleri çalışmaların hiçbirisi ile kişisel ve finansal bağlarının olmaması gerekir.

Çalışmada intihal (aşırma) olduğu tespit edilmesi durumunda, bu bir etik ihlal olarak kabul edilir ve yayınlanması söz konusu dahi edilemez. Bu gibi durumlarda yayın kurulu COPE kurallarına uygun olarak hareket etmektedir.

Derginin yayın süreçleri, ulusal ve uluslararası kabul görmüş editörler kurulu { *Dünya Tıbbi Editörler Derneği (WAME)*, *Bilim Editörleri Konseyi (CSE)*, *Uluslararası Tıbbi Dergileri Editörler Kurulu (ICMJE)*, *Yayın Etiği Kurulu (COPE)*, *Avrupa Bilim Editörleri Derneği (EASE)* ve *Ulusal Bilgi Standartları Örgütü (NISO)* } kılavuzlarına uygun olarak yürütülür.

ETİK İLKELER

Yazar(lar)ın Etik Sorumlulukları

* Fırat Tıp Dergisine gönderilen çalışmalar tıbbın bütün alanlarına ait (tıp, diş hekimliği, hemşirelik vb.) özgün çalışmalar olmalıdır.

*Yazar(lar), aynı çalışmalarını eşzamanlı olarak yayımlanmak üzere birden fazla dergiye göndermemelidir.

* Fırat Tıp Dergisine gönderilen çalışmaların başka bir dergiye gönderilmediği belirtilmeli ve Yayın Hakkı Devir Sözleşmesi eksiksiz olarak doldurulmalı ve tüm yazarlarca imzalanmalıdır.

*Yazar(lar) çalışmalarında yararlandıkları tüm kaynakları doğru ve Fırat Tıp Dergisi yazım kurallarına uygun olarak göstermelidir.

* Fırat Tıp Dergisine gönderilen çalışmalarda yazarlık sıfatı taşımayan (fikir, araştırma, yazım, değerlendirme vb. aşamalarından birine katkı sağlamayan) kişiler yani yazar olabilmenin koşullarını sağlamayan kişiler yazar olarak belirtilmemelidir.

*Yazar(lar), gönderdikleri çalışmalarıyla ilgili çıkar çatışması varsa bunu mutlaka belirtmelidir.

*Yazar(lar), çalışmalarında telifle bağlı materyalleri (resim, şekil, tablo vb.) gerekli izin ve teşekkürle kullanmalı ve bunu çalışmalarında belirtmelidir.

*Yazar(lar) erken görünüm aşamasında çalışmalarıyla ilgili herhangi bir hata veya yanlışlık tespit ederse hemen editörle iletişime geçmeli, gerekli düzeltmenin yapılması sağlanmalı, bu konuda editörle işbirliği yapmalıdır.

*Yazar(lar) gerektiğinde çalışmanın ham verilerinin kendilerinden istenebileceğini bilmelidir. İstendiği takdirde bu ham verileri editöre sunabilmelidir.

*Yazar(lar), etik kurul kararı almaları gereken çalışmaları (deney, anket, görüşme vb.) ile ilgili Etik Kurul Onayı almalı ve bu belgeyi makalenin başvurusu ile birlikte sisteme yüklemeli ve çalışmanın “Gereç ve Yöntem” bölümünde belirtmelidir. Ayrıca çalışmanın yapıldığı hasta veya gönüllüler bilgilendirilerek yazılı onamları alınmalı, bu da yazının “Gereç ve Yöntem” kısmında belirtilmelidir.

*Çalışma herhangi bir kurum veya kuruluşta yapılacaksa yazar(lar) o kurum veya kuruluştan çalışmaya dair onam almalıdır.

Hakemlerin Etik Sorumlulukları

*Hakem(ler), uzmanlık alanlarıyla ilgili çalışmaları değerlendirmeyi kabul etmelidir.

*Hakem(ler), çıkar çatışması olan çalışmaları değerlendirmeyi kabul etmemelidir. Çıkar çatışması olduğunu anladıkları an editörü bilgilendirmeli ve çalışmayı değerlendirmemelidir.

*Fırat Tıp Dergisi’nde çalışmanın değerlendirilmesi çift taraflı kör hakemlik süreci ile yapılmaktadır. Bu nedenle hakem(ler) yazar(lar)dan, yazar(lar) da hakem(ler)den gizli tutulmalıdır. Hakem(ler) ve yazar(lar) isimlerini veya kurumlarını belirtmemelidir.

* Hakem(ler), çalışmaları değerlendirirken tarafsız ve gizli olmalıdır.

*Hakem(ler), çalışmayı değerlendirirken mutlaka derginin “Hakem Değerlendirme Formunu” doldurmalıdır. Çalışma hakkındaki son kararlarını bu formda belirtmelidir.

*Hakem(ler), çalışmaları eleştirirken üsluplarına dikkat etmeli kaba, saygısız ve saldırgan eleştirilerde bulunmamalı; görgü kurallarına uygun biçimde, yapıcı bir dil kullanmalıdır.

*Hakem(ler), dergi editörünün kendileri için tanıdığı süre içerisinde çalışmayı değerlendirip, sonucu editöre göndermelidir. Çalışmayı belirtilen süre içerisinde değerlendiremeyeceklerini düşünüyorlarsa bunu editöre bildirmeli ve değerlendirme hakemleri arasından ayrılmalıdır.

*Hakem(ler), çalışma hakkında üçüncü kişilerle bilgi alış verişi yapmamalıdır.

Editörlerin Etik Sorumlulukları

*Editör, yazar(lar)dan ne beklediğine ilişkin yayım ve yazım kurallarını net olarak ortaya koymalı ve bu konuda hazırlamış olduğu örnek şablonu devamlı güncellemelidir.

*Editör, dergiye gönderilen makaleleri tarafsız bir şekilde, yazarların etnik kökeninden, cinsiyetinden, dini inancından ve siyasi felsefesinden bağımsız olarak değerlendirmeli, her zaman objektif ve adil davranmalıdır.

*Editör, çalışmayı önemi ve özgünlüğü açısından değerlendirmeli, hiçbir yazara ayrıcalık göstermemelidir.

*Editör, değerlendirilen çalışmalarda insan ve hayvan haklarının korunmasını sağlamakla yükümlüdür. Çalışmalarda kullanılan deneklere ilişkin etik kurul onayı; deneysel araştırmalara ilişkin izinlerin olmadığı durumlarda çalışmayı reddetmekle sorumludur.

*Editör, derginin amaç ve kapsamına uymayan çalışmaları reddetmelidir. Editör, ilk değerlendirmede çalışmayı reddetme kararı alırsa, yazarlara bunu gerekçeleri ile birlikte detaylı şekilde iletmelidir.

*Editör, olası çıkar çatışmalarına karşı önlem almakla yükümlüdür. Etik ihlali ile ilgili bir şikâyet aldığında derginin gerekli prosedürlerini işletmelidir.

*Editör, ilk değerlendirme sürecinde çalışmanın yazım kuralları ve dilbilgisi açısından tekrar gözden geçirilmesine karar verirse, bunu yazarlara bildirmeli ve gerekli düzeltmelerin yapılabilmesi için yazarlara yeterli süre vermelidir.

*Editör, hakem atama ve çalışmalar hakkında son kararı verme konusunda tam yetkiye sahiptir.

*Editör, derginin yayın politikasına uygun şekilde çift kör hakemlik ve değerlendirme sürecini uygulamalıdır.

*Editör, hakem(ler)in bilgi ve uzmanlıklarına uygun çalışmaları değerlendirmelerini istemelidir.

*Editör, hakem(ler)den bir çalışmayı değerlendirmeden önce çalışma ile ilgili çıkar çatışması olup olmadığını belirtmelerini istemelidir.

*Editör, hakem(ler)den beklentilerini hakem(ler)e iletmelidir.

*Editör, hakem(ler)le ilgili uzmanlık alanlarına göre veri tabanı oluşturmalı ve bu veri tabanını sık sık güncelleyerek genişletmelidir.

*Editör zamanında dönüş yapmayan hakem(ler)ji hakem listesinden çıkarmalıdır.

*Editör, yazar(lar) ve hakem(ler)in kişisel verilerinin korunmasını sağlamalıdır.

*Editör, çalışmalardaki hataların düzeltilmesini sağlamalıdır.

*Editör, dergiyi sürekli geliştirmeye ve yayın niteliğini artırmaya gayret etmelidir.

Yayıncının Etik Sorumlulukları

*Yayıncı, çalışma yayımlama sürecinde karar merciinin ve hakemlik sürecinin editörün sorumluluğunda olduğunu kabul etmelidir.

*Yayıncı, derginin web sayfasında derginin açık, elektronik ve ücretsiz erişimini sağlamalıdır.

*Yayıncı, yukarıda bahsedilen tüm etik ilkeler kapsamında hareket etmelidir.

*Yayıncı, yayımladığı her çalışmanın telif hakkını korumalıdır.

*Yayıncı, yayımladığı her çalışmayı arşivlemelidir.

Etik İkelere Uymayan Durumun Editöre Bildirilmesi

Fırat Tıp Dergisi'nde editörler, hakemler, yazarlar ile ilgili ya da değerlendirme sürecindeki, erken görünümündeki ya da yayımlanmış bir makale ile ilgili etik ilkelere uymayan bir davranış veya içerikle karşılaşılması durumunda, bu durumu lütfen editor@firattipdergisi.com veya www.firattipdergisi.com adresine e-posta ile bildiriniz.